

NOVÁK MONIKA

„HA VALAKI NEM SZERETI A GYEREKEKET ÉS NINCS BENNE IGÉNY A TUDÁSMEGOSZTÁSRA, AKKOR KERESSEN MÁS ÁLLÁST”

BESZÉLGETÉS FORRÓ LÁSZLÓVAL

A rozsnyói Szlovákiai Magyar Pedagógusok Országos Találkozóján az egyik pedagógus-élet pályadíjában Forró László részesült. Az érsekújvári Jedlik Ányos Elektrotechnikai Szakközépiskola és Kereskedelmi Akadémia mérnök-tanárával két tanítási óra között, az iskolai „birodalmában”, a laborban beszélgettünk.

■ **Mit jelent számodra, hogy egy országos szakmai szervezet díjban, pontosabban pedagógus-élet pályadíjban részesít?**

■ Meglepett, bár tudtam, hogy az igazgatóm, Lénárt Péter jelölt az elismerésre. Maga a jelölés ténye is nagyon jólesett. Soha nem azért tettem a dolgomat, hogy majd valaha valamiért kitüntetést kapok. Egyszerűen tanítottam. A pedagógusszövetségben mindig is aktívan tevékenykedtem, az alapításától kezdve. Tisztában voltunk vele, hogy kell egy képviselő, mely összefogja a magyar pedagógustársadalmat. Évekig a helyi alapszervezet elnöke voltam.

■ **Volt-e részed hasonló elismerésben?**

■ Az előző igazgatóm, Bábi László vezette be az Év pedagógusa díjat az iskolában, melyet a 2006/2007-es iskolai évben elnyertem. Nyitra megyétől, az iskola fenntartójától is elismerésben részesültem az iskola javaslatára. Talvaly pedig a kerületi iskolaszék jutalmazta a munkámat.

■ **Mérnöki diplomával rendelkezel. Hogyan lettél mégis pedagógus?**

■ Ennek érdekes története van. Nem is „elektrósna” készültem, erdész-mérnök szerettem volna lenni. Az érsekújvári alapiskola, majd gimnázium elvégzése után jelentkeztem egy ilyen irányú képzésre, de nem tartoztam az akkori rendszer kegyeltjei közé, így a kérvényem a fiókba került. Elkészítettem, de akkor tudatosítottam, milyen osztályyellenségnek lenni valahol. Éreztem, hogy Szlovákiában nehéz előre mozdulni, de akadt számomra egy menekülőpálya. Negyedikes gimnazista voltam, mikor egy korábbi érsekújvári diák, Szaló Béla, aki éppen Prá-

gában tanult elektrotechnikát, eljött a gimnáziumba diákokat toborozni. Mivel a fizikát és matematikát mindig értettem és szerettem, egy órán belül eldöntöttem, hogy Prágában szeretnék továbbtanulni. 1978-ban diplomáztam a műszaki főiskolán (České Vysoké Učení Technické, Praha). Akkor még nem tudtam, hogy tanítani fogok. Sokáig csak Kassán volt magyar ipari, gimnazista voltam, mikor Érsekújváriban is megalapították ezt a típusú iskolát. Marák Laci bácsi, aki a szüleim ismerőse volt és az újonnan megnyitott szakközépiskolában tanított, szüleiemen keresztül üzent, hogy a tanulmányaim befejezése után szeretnék-e egy éppen felvirágozó iskolában tanítani. Mivel rövid mérlegelés után úgy döntöttem, élek e lehetőséggel, a főiskola utolsó éveiben elkezdtem pedagógiát és pszichológiát is tanulni, esti iskolai képzésben. Így kerültem az érsekújvári ipariba tanítani, és maradtam a pályán egészen a mai napig, negyven éven át. Egy napot se dolgoztam máshol, bár végigjártam az összes üzemet, hátha

sikerül az eredeti végzettségemnek megfelelően elhelyezkednem. Az akkori rezsim feltételként szabta a pártba való belépést, s ez engem mindig megállított.

■ **Gyakran és nyomatékosan hangoztatod érsekújvári származásodat, melyre határtalanul büszke vagy. Hogyan éled meg gyermeked távollétét, hiszen ő külföldön találta meg a boldogulását?**

■ A családban édesanyámon kívül mindenki az érsekújvári magyar iskolákat látogatta. El kellett ezt fogadnom, hogy a lányom nem itt gyökerezett le. A prágai Károly Egyetemen szerzett orvosi diploma kevésnek bizonyult az érsekújvári kórházban, hogy felvételt nyerjen. Így hazaérkezése után ki se csomagolt, utazott vissza Csehországba, mert ott kapott munkalehetőséget. Sőt egy év után bekerült az egyetemi kórházba. Ma már Londonhoz közel él, és ott gyakorolja hivatását.

■ **A pedagógusok általában példaképül szolgálnak sok-sok tanítványnak, de vajon Te melyik tanítódra emlékszel vissza legszívesebben?**

■ Szerencsés vagyok, mert sok olyan pedagógus tanított, aki mély nyomot hagyott bennem. Az egyik Vas Károly, ő volt az osztályfőnököm, s mi voltunk az első végzősei. Amerre ment, mi szó nélkül követtük. Nagyon szerettem Gémesi Irénkét is, aki magyar nyelvre tanított, Száraz Márti nénit és Juhász Magdi nénit, akik a matematika világába vezettek be. S nem feledkezhetek meg Bednárik tanító nénről sem, aki az elsős osztályfőnököm volt. Ha rájuk gondolok, csak a szépre emlékezem, mert nem is ért negatív hatás. A gimnáziumi tanárain közül leginkább Brigán Zoltánra, Hornák Pálra emlékszem szívesen, akik csak úgy bejöttek a tanterembe, tanítottak, én pedig értettem, mit mondanak.

■ **A jelenlegi vagy egykori tantestületből van-e olyan kolléga, akivel fél szavakból is megértettétek egymást?**

■ Több mint 40 éve létezik az iskola, és azóta nyílnak magyar osztályok is. A kezdetekkor évfolyamonként egy osztállyal indultunk, ma párhuzamosan három osztállyal dolgozunk. Jó közösség vagyunk. Nincsenek ellenségeskedések, szövődnek munkahelyi barátságok. Ám ha a pályakezdő időszakomra gondolok vissza, kiemelném Borka Rózsikát a mindenkori kollégák közül.

Vele párhuzamos osztályban voltunk osztályfőnökök, többször is. Viccesen „párhuzamnak” szólítottuk egymást, mert a 36 tagú tantestületben tizenketőnket is Laci névre kereszteltek. Szakmailag sokat köszönhetek neki, hiszen az osztályfőnöki munka már akkor is empátiát, különös odafigyelést, pedagógiai érzékenységet igényelt. Megtanított rá, hogyan kezeljem a kényes eseteket, a diákok konfliktusait.

■ **Kik voltak a legemlékezetesebb vagy legtehetségesebb diákjaid?**

■ Sok tehetséges diákom volt, lehetetlen felsorolni őket. Öröm látni a sikerüket. Vannak köztük kimagasló, ismert emberek, közéleti személyiségek is. Juhász R. József, költő, világjáró performansz művész, képzőművész is az iskola diákja volt. Említhetném Farkas Ivánt, Muzsla polgármesterét, aki parlamenti képviselőként is tevékenykedett. A szakemberek közül Száraz László jut eszembe, aki a Csemadokon belül is aktívan tevékenykedik Nagykerén. Minden diákomra nagyon büszke vagyok.

■ **Mi a pedagógiai hitvallásod, mi jellemez Téged a hivatásod gyakorlásában?**

■ A legfontosabbnak a szakmaiságot tartom. A pedagógus legyen mestere a hivatásának. Mindig beismerem, ha tévedek vagy nem tudok valamit. Nem vagyok mindenható. A diákok ezt az őszinteséget értékelik, s nem leszek ettől kevesebb a szemükben. Könnyebben elfogadják a tanácsaimat és hitelessé válok számukra.

■ **Hogyan változott a tanári szerepkör az évtizedek során, mennyiben változott a tanár és a diákok viszonya?**

■ Ha nem változott volna a törvényi háttér a pedagógusok, diákok jogairól és kötelezettségeiről, akkor nem kellene sokat változtatni a diákokhoz való közeledés módján. Hiszen a diák mindenkor diák marad, a tanár pedig tanár. A legnagyobb problémát azokban a korlátozásokban látom, melyet éppen a törvény szabályoz. Mindig is voltak nehezebben kezelhető fiatalok. Mégsem a jog került előtérbe a kötelezettség tudat előtt. A mai középiskolások sokkal öntudatosabbak és követelőzőbbek. Az úgynevezett „inasképzés” a megszűnés határán van, mindenki érettségét akar szerezni. A gyermeklétszám csökkenésének következménye, hogy ma már a szakközépiskolákba

gyengébb képességű, alacsonyabb teljesítményre képes diákok is bekerülnek. Nagyobb kihívás őket feladattal ellátni és tanulásra ösztönözni.

■ **Szerinted sikerül motiválni a félig felnőtt fiatalembereket? Mennyire tudnak élni a lehetőségekkel, alkalmazni az iskolában szerzett ismereteket?**

■ A munkánk eredményességéről évekkal később kapunk visszajelzést. A tanár a 45 perces óra után nem látja, elérte-e a célját. Az első ilyen alkalom az eredményességünk megállapítására egy-egy érettségi találkozó a volt diákokkal, hiszen kiderül, hányan maradtak a szakmában, hányan végeztek egyetemet vagy váltak munkanélkülivé. Azt bátran kijelenthetem e találkozások tapasztalatára hivatkozva, hogy elégedett vagyok. Nincs kényszerből munkanélküli az egykori diákjaim között. Olyanok akadtak ugyan, akik rövid munkavállalás után nyakukba vették a bocskorukat, és elindultak világot látni. Ez viszont a saját döntésük volt, és nem a sikertelenség okozta. Diákjaink, ha szeretnének, el tudnak helyezkedni a szakmában. Nem panaszkodnak a sorsukra, hanem élnek.

■ **Véleményed szerint melyek azok a jellemvonások, amelyekkel egy jó pedagógusnak rendelkeznie kell?**

■ Ha egy pedagógus bemegy az órára, vegyék észre, hogy ott van. Ha kijön, ne csapják be utána az ajtót. Vagyis nem csupán szakmailag, de emberileg is legyen alkalmas a tanári szerepkör betöltésére. Fel kell tudnia ismerni, mikor szükséges szigorúnak vagy engedékenynek lennie. Tudjon a diákokkal együtt nevetni, fogadja pozitívan humoros, de nem sértő megnyilvánulásait. Képes legyen olyan viselkedésformát alkalmazni, melyet ez a generáció elfogad és tisztel. Egy pedagógus alkalmassága csupán a gyakorlatban derül ki, amikor élethelyzetbe kerül, s azt vagy sikerül megoldania, vagy nem. Az első körben elkövetett hibákat ugyan ki lehet javítani, de nagyon nehéz helyrehozni, a tekintélyt kivívni. Rólam bizony elterjedt a diákság körében, hogy nem ajánlatos túllépni a határokat. Amit észlelni szoktam – főleg a fiatal, pályakezdő kollégák körében –, a szókinccs hiánya. Szükséges, hogy többféle módon, megfogalmazásban át tudjuk adni a fiataloknak az információt. Példaként kell szolgálnunk ebben is, hiszen egyre

gépiesedik a világ, keveset olvasunk, gyakran csupán tömönatokban kommunikálunk egymással.

■ Nem csupán pedagógusi, de számos közéleti szerepet is betöltesz, politikai feladatokat látsz el. Melyek ezek?

■ Aktívan tevékenykedtem a Csema-dok helyi alapszervezetének elnökségi tagjaként 1989-ig, ezután kezdem részt vállalni a politikában. A rendszerváltást követelve a helyi tantesztületből ketten mentünk ki az utcára Fodor Attilával (jelenleg a Comenius Pedagógiai Intézet igazgatója). S ettől kezdve már peregetek számomra a politikai szerepek, hiszen 1990 januárjától az ideiglenes városi képviselőtestület tagjaként közreműködtem az első demokratikus helyhatósági választások előkészítésében. Csanda Endre akkori polgármesterrel – ahogy mondani szokás – „zöld mezőn” kezdtük építeni az önkormányzatiságot a városban. Egy választási időszakot kivéve folyamatosan városi képviselőként igyekeztem segíteni szülővárosom fejlődését. Később megyei képviselőként tettem a dolgomat, az oktatásügyi bizottság tagjaként segíthettem a megyei fenntartású középiskolák előrehaladását Dolnik Erzsébet elnökségével. Akkor épült ki a megyei rendszer, s ez számos feladattal járt. Abban az időben sikerült az „újvári elektrót” a város különböző pontjain elhelyezkedő épületekből átköltöztetni egy központi épületbe. Megszűnt ugyanis az egyik városi szlovák alapiskola, így annak épületébe költözhetett a szakközépiskolánk. Az oktatási bizottság tagjaként akkor végigjártam a megye valamennyi iskoláját, hiszen segíteni kellett rendezni a tulajdonjogi viszonyokat a települések és Nyitra megye között.

■ Mindig is határozott véleményed volt többek között a hazai oktatásügyről is. Véleményed szerint hol tartunk most, és vajon merre haladunk?

■ Leginkább a szakközépiskolák problémáira szeretnék kitérni, hiszen ez érint elsősorban. Országos szinten nincs távlati áttekintésünk arról, hány szakmunkásra: villanszerelőre, gépészre, asztalosra stb. lesz szükség. Jó szakemberekben bizony már most is hiány van. Előnybe helyezik a vendéglátóipari szakközépiskolák indítását a közgazdasággal szemben, pedig a pincérek, szakácsok a tanulmányaik befejeztével gyakran külföldön vállalnak munkát, és elhagyják az

országot. Nincs szakmai felügyelete a szakközépiskoláknak, és duális képzésről beszél az állam. Azt viszont csupán ott lehet biztosítani, ahol van háttér- ipar. Érsekújváron az Ostramon kívül ugyan milyen befogadó üzem van? Nincs együttműködése az iparnak az iskolaüggyel, csupán papíron, gyakorlatban sajnos ez nem működik. El kell ismerni, hogy az előző rendszerben ez jól működött. A szaktanárok biztosítása szinte lehetetlennek bizonyuló feladat az iskolavezetők számára, mert nincs utánpótlás. A végzős mérnökök a jobban fizető munkahelyeket részesítik előnyben, s köztudott, hogy az iskolaügy nem az. Hiszen az egyetem elvégzése után csupán szellemi tőkével rendelkezik a fiatal, nincs mása, mint a tudása. Csakhogy ebből meg kell élnie, családot alapítania. A legfiatalabb vilamosmérnök a tantesztületünkben elmúlt ötven éves, a szaktantárgyak zömét is nyugdíjas szaktanárok tanítják. Pedig Szlovákiában magyarul csak az érsekújvári ipari képez az energetikai iparnak szakembert. Félő, hogy ha ez így folytatódik, hamarosan összeomlik a szakképzési rendszer.

■ Ha mégis akad olyan fiatal, aki a tanári mesterséget választja, mit üzennél neki?

■ Azt, hogy szeresse. Tisztában kell lennie azzal, hogy ez nem pénzkeresési lehetőség, ez hivatás. Ha valaki nem szereti a gyerekeket és nincs benne igény a tudásmegosztásra, akkor keressen más állást. Az is fontos, hogy egy pedagógus merje vállalni magyarságát. A tanításba becsempészhetőek a nemzeti szimbólumainkról, ünnepeinkről való megemlékezések. A mai napig felteszem a kokárdát március 15-én az iskolában, és a diákok követik a példát. A tanár egy lámpás s világit, ahogy Gárdonyi mondja. Ha én nem világitok, mögöttem sötétség lesz.

■ Játsszunk játékot! Mondok egy szót, arra vagyok kíváncsi, mi jut róla először eszedbe:

■ Iskola. – Jó itt lenni.
Hagyomány. – Fontos.
Otthon. – Fontosabb.
Diák. – Nélküle nincs iskola.
Szülő. – Háttér.
Pedagógus. – Kell.

■ Ha ki kéne emeled egy eseményt az elmúlt évekből, mi lenne az?

■ Talán te sem tudod, de a rendszerváltás után valószínűleg az érsekújvári

ipariban táncoltak a szalagavatón először palotást a diákok. A ruhákat is magunk készítettük el, Bauer Anikó kolléganőmmel. Azóta ezt a hagyományt már sokan átvették.

■ Mesélj nekünk kicsit a magánember Forró Lászlóról! Mivel telnek a napjaid, ha éppen nem a tanítással és a közügyekkel foglalkozol?

■ Képzeld, egy időben vállalkoztam is. A természet, a mezőgazdaság teljesen kikapcsol. Bizony a nyolcórás tanítás után az volt az ellazulás számomra, mikor fogtam a metszőollót, és nekiálltam a nyésésnek, vagy felültem a traktorra és ellátam a gazdaságot. Teljesen mást csináltam, mint napközben, ez erőt adott. 400 gyümölcsfám van, 35 hektáron gazdálkodtam. Ma már a föld nagy részét bérbe adom. Vadászni akkor kezdtem, amikor a gyerekeim befejezték az egyetemet és saját lábukra álltak. Jártam az erdőt, ettettem az állatokat. Fegyvertartási engedélyt viszont csak tíz éve kaptam, de kívártam. Ma meg több tróféám van, mint a régen vadászóknak. Kevés idő maradt viszont a kirándulásokra, amit ma már sajnállok, de nem lehet kétszer élni az életet.

■ Talán majd ha nyugdíjba vonulsz. Bár feltételezem, hogy ez még nem következik be...

■ Hát igen. Néha már jó lenne otthon maradni, de akkor ki megy be holnap a magyar osztályokba tanítani? Reggelente viszont sokszor nehéz elindulni, bármennyire is szívvel végzi a feladatát az ember.

■ Említetted az utazást. Milyen vidékeket látogatnál meg szívesen?

■ Voltam Londonban, és megnéztem a Lánchíd elődjét, s mondtam, hogy Budapesten szebbet építettek. Megnéztem a királyi palotát, nekem a budai vár jobban tetszik. Bármilyen furcsa, Erdélyben még nem jártam. Látni szeretném. Vonz, hogy ott még él a hagyomány, jelen van az egyszerű szépség, az érintetlenség. Az égiek majd eldöntik, megyek-e vagy sem. Türelmes ember vagyok, kívárok és akkor teljesül ez az álmom is.

■ Azt kívánom, hogy sikerüljön, legyen elég türelmed kívárni és lásd Móricz Tündérországot. Köszönöm a beszélgetést.